

Saksanseisojakerho ry
Jalostustoimikunta
Jalostuksen tavoiteohjelma

1.1.2019–31.12.2023
Bourbons' nseisoja

Tämä jalostuksen tavoiteohjelma on laaja tietopaketti bourbonnais'nseisojasta kaikkien rodun kasvattajien, harrastajien ja rodusta kiinnostuneiden käyttöön. Tavoiteohjelma on laadittu Suomen Kennelliitto ry:n jalostustieteellisen toimikunnan mallirungon ja siihen liittyvien ohjeiden pohjalta. Alkuperäinen jalostuksen tavoiteohjelma on käsitelty Saksanseisojakerho ry:n vuosikokouksessa 21.4.2012. Suomen Kennelliitto ry:n jalostustieteellisen toimikunnan hyväksymisen jälkeen se on ollut voimassa 1.1.2013 alkaen.

Jalostuksen tavoiteohjelman päivitys on käsitelty ja hyväksytty Saksanseisojakerho ry:n vuosikokouksessa 22.4.2018, mistä on hyvissä ajoin tiedotettu rotujärjestön jäseniä Saksanseisojakerhon internet-sivuilla: www.saksanseisojakerho.fi. Jalostuksen tavoiteohjelma on ollut rotujärjestön internet-sivuilla kaikkien rodusta kiinnostuneiden tutustuttavana ja kommentoitavana hyvissä ajoin ennen vuosikokousta 2018. Vuosikokouksen roturyhmäkokouksessa tavoiteohjelma on käyty läpi, ja se on Saksanseisojakerho ry:n vuosikokouksessa 22.4.2018 hyväksytty jäsenistöltä tulleen palautteen mukaisesti muokattuna.

Koonnut ja saadun palautteen mukaisesti muokannut vuonna 2012: Pirjo Kankaanpää, Marianna Plathan, Miia Salo, Hannele Tammivuori, Riikka Karvinen.

Päivittänyt vuonna 2018: Miia Salo, Marianna Plathan, Tytti Kankaanpää, Minna Rasinpää

Kannen kuva: D. Malher 1907

Sisällysluettelo

1. Yhteenveto	4
2. Rodun tausta.....	5
3. Järjestöorganisaatio ja sen historia.....	5
4. Rodun nykytilanne	6
4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja.....	6
4.1.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja Suomessa.....	6
4.1.2 Populaation rakenne ja jalostuspohja Ranskassa	10
4.1.3 Populaation rakenne ja jalostuspohja Yhdysvalloissa	11
4.1.4 Populaation rakenne ja jalostuspohja muissa maissa.....	11
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	12
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun tarkoituksesta ...	12
4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	12
4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet	12
4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen	16
4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmista.....	17
4.3. Terveys ja lisääntyminen	17
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	17
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet.....	18
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	19
4.3.4 Lisääntyminen	20
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	20
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä hyvinvointi- ja terveysongelmista	20
4.4. Ulkomuoto	21
4.4.1 Rotumääritelmä.....	21
5. Yhteenveto aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutumisesta.....	23
6. Jalostuksen tavoitteet ja toteutus	25
6.1 Jalostuksen tavoitteet	25
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille.....	25
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	26
6.4. Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	26
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	26
7. Lähteet:.....	27

KAAVIOT:

Kaavio 1: Rekisteröintimäärät Suomessa 2003–2017

Kaavio 2: Rekisteröintimäärät Ranskassa 2010–2017

TAULUKOT

Taulukko 1: Jalostukseen käytetyt urokset 2005–2017

Taulukko 2: Jalostukseen käytetyt nartut 2005–2017

Taulukko 3: Kanakoirien erikoiskokeen osallistumiskerrat vuosina 2006–2011

Taulukko 4: Kanakoirien erikoiskokeen osallistumiskerrat vuosina 2012–2017

Taulukko 5: Koiranäyttelykäynnit 2012–2017

Taulukko 6: Jalostukseen käytettyjen koirien lonkkakuvaustulokset

Taulukko 7: Lonkkaniveltilasto syntymävuoden mukaan.

Taulukko 8: Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin – suunnitelman toteutus

Taulukko 9: Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin – lisäys 2018

1. Yhteenveto

Bourbonnais'nseisoja on ranskalainen seisova lintukoira, joka kuuluu FCI (Fédération Cynologique Internationale) ryhmään 7. Sen rotujärjestönä on kaikille mannermaisille kanakoirille yhteinen Saksanseisojakerho ry. Bourbonnais'nseisojat ovat metsästyskoiria, joiden rodunomainen käyttökoe Suomessa on kanakoirien erikoiskoe (KAER).

2000-luvulla osa suomalaisista kanakoiraharrastajista suuntasi katseensa ulkomaille etsiessään sopivinta ja mielenkiintoisinta metsästyskoirarotua laajasta kanakoirien rotuvalikoimasta. Bourbonnais'nseisojista kiinnostavan vaihtoehdon teki sen käytännöllisen koon ja helppohoitoisen turkin lisäksi rodun lempeä, miellyttävä luonne sekä suuri intohimo metsästykseseen. Ensimmäinen Suomeen tuotu yksilö rekisteröitiin 2003 ja vuoden 2017 lopussa rotua oli rekisteröity maassamme 100 yksilöä. Vaikka rotu on suomalaisille uusi, ja maailmallakin varsin harvinainen, on se todellisuudessa yksi vanhimpia kanakoirarotuja. Bourbonnais'nseisojat ovat peräisin Keski-Ranskasta, missä rotu on tunnettu vuodesta 1598.

Koska Bourbonnais'n maakunta on vuoristoista aluetta, rodulta on vaadittu vaihtelevassa maastossa kestävää, tasapainoista ja joustavaa laukkaa. Siksi siitä on kehitetty liioittelematon, lähes neliömäisen rakenteen omaava koira, jonka tulee olla vankka, vahva ja tiivis, mutta samalla riittävän jalo. Väriykseltään bourbonnais'nseisojat ovat valkopohjaisia, ja niissä on kauttaaltaan ruskeita tai oransseja pilkkuja. Rodussa esiintyy luonnontöpöä häntää. Vaikka rodun olemassaolo on ollut historiassa vaarassa, ovat sen tyyppi ja käyttöominaisuudet säilyneet entisellään. Nykypäivän koirat muistuttavat ulkomuodollisesti vanhoissa kuvissa ja piirroksissa esiintyviä koiria ja suurinta osaa käytetään metsästykseseen.

Bourbonnais'nseisojat ovat perusterveitä koiria, joiden rakenne mahdollistaa kestävästä työskentelystä. Rodun yleisin perinnöllinen sairaus on lonkkaniveldysplasia. Tämän vastustamiseksi rotu on PEVISA-ohjelmassa ja vaatimuksena Suomeen rekisteröidylle jalostusyksilölle on lonkkakuvauslausunto. Jalostusyksilön valinnassa tulee metsästyskoiralla huomioida terveyden ohella luonne, käyttöominaisuudet ja rotutyypillinen ulkomuoto. Kaikki näyttely- ja koekäynnit kartuttavat tärkeää tietoa kasvattajille ja pentua hankkiville jalostuskoirien ja sukujen ominaisuuksista sekä lisäävät rodun tunnettavuutta. Rotu onkin menestynyt hyvin näyttelyissä ja kokeissa. Vuonna 2017 bourbonnais'nseisoja palkittiin rotujärjestön vuosikokouksessa Kanakoirataululla, joka jaetaan Suomessa rekisteröidyistä 27 mannermaisesta kanakoirarodusta parhailla pisteillä palkitulle voittajaluokan koiralle. Sama koira valmistui vuonna 2017 myös rodun ensimmäiseksi Suomen käyttövalioksi ja samalla kaksoisvalioksi.

Koska kyseessä on lukumäärältään pieni rotu, on tärkeää laajentaa sen jalostuspohjaa. Suomalaiset kasvattajat sekä rodun harrastajat ovat panostaneet tähän käyttämällä ulkomaisia uroksia ja tuomalla maahan uusia yksilöitä Euroopasta ja Pohjois-Amerikasta. Pitkät välimatkat ja keinosiemennykset ovat vaikuttaneet rodun pentuekokoon ja lisääntymiseen. Luonnollista lisääntymistä voidaan suosia enenevästi jalostusyksilöiden määrän lisääntyessä. Rodun tulevaisuus Suomessa ja maailmalla on turvattu. Rotu on levinnyt yli kymmeneen Euroopan maahan, Yhdysvaltoihin, Kanadaan ja Venäjälle. Suomesta bourbonnais'nseisojia on viety Ruotsiin, Norjaan, Viroon, Latviaan, Liettuaan sekä Yhdysvaltoihin.

2. Rodun tausta

Bourbonnais'nseisoja on vanha ranskalainen seisojarotu, joka on mainittu ranskalaisessa kirjallisuudessa jo vuonna 1598 (Historie Naturelle d'Aldovrandi, Bibliotheque Nationale). Rotua on kuvattu metsästäjän miellyttävänä seuralaisena, joka on olemukseltaan kestävä ja terve. Karvapeitteen pohjaväri on valkoinen, missä on kauttaaltaan ruskeita tai kellanruskeita pieniä pilkkuja. Rodulla on korkea metsästysvietti. Kuten monen muunkin nykyajan seisojarodun, bourbonnais'nseisojan uskotaan saaneen alkunsa espanjalaisista seisojista. Rotu on kotoisin Bourbonnais'n maakunnasta Keski-Ranskasta.

Ryhmä rodulle omistautuneita kasvattajia Ranskassa muodosti ensimmäisen bourbonnais'nseisojajärjestön vuonna 1925, ja ensimmäinen rotumääritelmä julkaistiin järjestön tiedotteessa 1930. Tavoitteena järjestöllä oli elvyttää rotu ja tuoda takaisin sen ensimmäistä maailmansotaa edeltänyt näkyvyys. Rodun jalostus noudatti tuolloin tiukkoja värivaatimuksia, karvapeitteen haalistuneen ”syreeninkukan väriä” sekä luonnostaan lyhyttä häntää. Tällainen tiukka valinta vaaransi tuolloin koko rodun olemassaolon, ja rotu oli kuolla sukupuuttoon. 1970-luvulla joukko ranskalaisia kasvattajia Michel Comten johdolla otti asiakseen rodun säilyttämisen. Ranskan toinen bourbonnais'nseisoja järjestö perustettiin 1982 ja FCI tunnusti rodun 1991. Tavoite rodun elvyttämiseksi oli saavutettu.

3. Järjestöorganisaatio ja sen historia

Bourbonnais'nseisoja kuuluu mannermaisten seisojarotujen yhteisen rotujärjestön, Saksanseisojakerho ry:n alaisuuteen. Saksanseisojakerho perustettiin vuonna 1943, jolloin yhdistyksen jäseniksi ilmoittautui 27 saksanseisojien harrastajaa. Tällä hetkellä Suomen Kennelliittoon kuuluvassa rotujärjestössä on noin 2600 jäsentä.

Aluksi rotujärjestön edustamat koirat olivat vain lyhyt- ja karkeakarvaisia saksanseisojia, mutta nyt valikoimaan kuuluu jo 27 eri mannermaista seisojarotua tai rotumuunnosta, joita rekisteröidään vuosittain yli 800 pentua.

Saksanseisojakerhon tarkoitus on kehittää ja ylläpitää mannermaisia seisovia lintukoiria metsästyksen monitoimikoirina sekä edistää kanakoiraharrastusta Suomessa. Tähän kerho pyrkii järjestämällä roduilleen näyttelyitä, katselmuksia sekä kanakoirien erikoiskokeita (KAER) ja kilpailuja. Kerho ohjaa edustamiensa rotujen rodunjalostusta sekä pyrkii torjumaan koirien terveydentilaa horjuttavia perinnöllisiä vikoja.

Saksanseisojakerhon hallituksessa on 7 jäsentä ja sihteeri. Lisäksi kerhon toimintaa ohjaavat toimikunnat: jalostustoimikunta, ulkomuototoimikunta, koetoimikunta ja tietojenkäsittelytoimikunta. Kerhon toimihenkilöihin kuuluvat myös päätoimittaja, jäsensihteeri, myyntisihteeri, vuosikirjan päätoimittaja ja kotisivujen vastuhenkilö.

Jalostustoimikunta määrittelee jalostuksen tavoitteet ja seuraa rotujemme tilaa. Toimikunta ohjaa jalostuksen suunnittelua antamalla lausuntoja ja suosituksia jalostusyhdistelmistä sekä hoitaa pentuvälityksen. Toimikunta pitää yllä jalostusrekisteriä jalostukseen sopiviksi katsotuista koirista. Jalostukseen liittyvällä tiedotuksella toimikunta kehittää kanakoiraharrastajien tietoutta asiasta.

4. Rodun nykytilanne

4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja

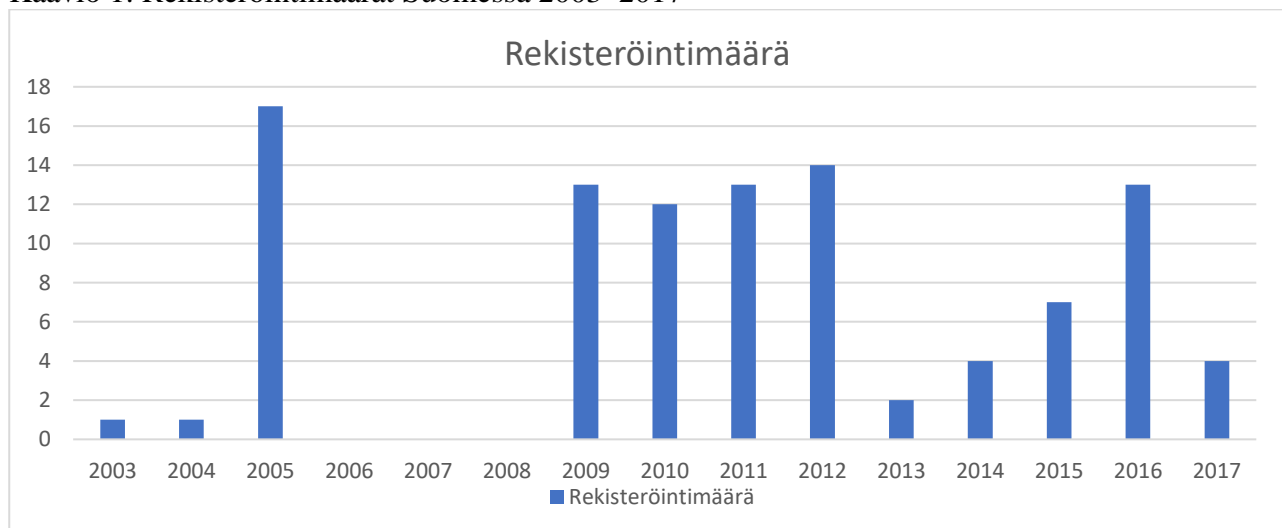
4.1.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja Suomessa

Bourbonnais'nseisoja tarjoaa kanakoirarotujen valikoimaan keskikokoisen, lyhytkarvaisen vaihtoehdon, jolle on löytynyt kysyntää suomalaisten metsästäjien joukosta. Kasvattajilla on yhteiset tavoitteet käyttö- ja ulkomuoto-ominaisuuksien vaalimisessa, eikä rodussa esiinny jakautumista käyttötarkoituksen perusteella.

Ensimmäinen bourbonnais'nseisoja on rekisteröity Suomeen vuonna 2003 ja ensimmäiset pentueet syntyivät kaksi vuotta myöhemmin. Vuoden 2017 lopussa bourbonnais'nseisoja oli rekisteröity Suomen Kennelliittoon 100 yksilöä. Näistä 85 on kasvatettu Suomessa ja 15 koiraa on tuotu ulkomailta. Pelkästään viimeisen kolmen vuoden aikana tuontikoiria on rekisteröity seitsemän koiraa viidestä eri maasta. Tämä luo hyvää jalostuspohjaa tulevaisuutta ajatellen. Suomesta ulkomaille pentuja on viety ainakin kahdeksan.

Rotua on kasvattanut Suomessa viisi kasvattajaa ja yhdellä kasvattajalla on ollut 2017 loppuun mennessä 1-8 pentuetta. Pentueita syntyy nykyisin vuosittain. Vaihteleva pentuekoko sekä tuontikoirien määrä korostuvat rekisteröintitilastoissa suurena vaihteluna pienen populaation vuoksi.

Kaavio 1: Rekisteröintimäärät Suomessa 2003–2017

Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet

Geneettistä monimuotoisuutta on pyritty lisäämään ja ylläpitämään käyttämällä useita eri koiria jalostukseen. Suomessa syntyneissä 18 pentueessa on käytetty 14 urosta ja 12 narttua. Näistä uroksista kolme on ollut tuontikoiria, kuusi ulkomaisia koiria ja viisi Suomessa kasvatettuja koiria. Nartuista tuontikoiria on ollut viisi ja seitsemän Suomessa kasvatettuja. Yhdellä nartulla on ollut keskimäärin 1,5 pentuetta (1-3) ja 7 pentua (1-19). Uroksilla on ollut keskimäärin 1,3 pentuetta (1-3) ja 6,2 pentua (2-22). Rodulla on PEVISA-ohjelmassa ns. matadoripykälä, minkä mukaan koiralle rekisteröitävä jälkeläisten enimmäismäärä on 21. Viimeinen, rajan ylittävä pentue rekisteröidään kuitenkin kokonaisuudessaan. Hyväluonteisia, terveitä, rodunomaisia, käyttöominaisuuksiltaan hyviä jälkeläisiä periyttäneelle veteraaniurokselle voidaan anoa jalostustoimikunnalta poikkeuslupaa enimmäismäärän jälkeen.

Narttujen keskimääräinen käyttöikä on ollut 4,8 vuotta ja urosten 4,1 vuotta. Nartut ovat saaneet ensimmäisen pentueensa keskimäärin 4-vuotiaana. Käyttöominaisuuksien arvioimiseksi koira tarvitsee luontaisten ominaisuuksien lisäksi koulutusta ja kokemusta, mikä voi viedä vuosia ja nostaa koirien jalostusikää. Kaksi narttua on hyväksytty Saksanseisojakerhon jalostusrekisteriin. Yksi narttu on palkittu Saksanseisojakerho ry:n pronssisella käyttöjalostuspalkinnolla.

Saksanseisojakerho ry:n jalostusrekisteri

Saksanseisojakerhon ry:n jalostusrekisteriin hyväksymisen ehtona on vähintään AVO 2 palkinto KAER kokeessa nartuilla, AVO 1 palkinto uroksilla sekä laatuarvostelupalkinto koiranäyttelystä, vähintään 1 x AVO tai KÄY EH tai kahdelta tuomarilta 2 x AVO tai KÄY H, kuitenkin niin, ettei palkintosijan aleneminen johdu koiran luonteesta. Lisäksi koiran lonkkakuvaustuloksen täytyy olla A tai B ja koiran tulee täyttää muut rotukohtaiset PEVISA-määräykset.

Jalostusrekisteriin ilmoitettavan koiran omistajalta edellytetään lisäksi kirjallinen vakuutus siitä, että:

- koiralla ei ole todettu perinnöllisiä luusto- ja nivelsairauksia (esim. nivelien OCD, kyynärniveldysplasia, patellaluksaatio)
- koiralla ei ole todettu jalostuksesta poissulkevia perinnöllisiä silmäsairauksia (esim. entropium, katarakta, PRA)
- koiralla ei ole todettu muita perinnöllisiä sairauksia
- koiralla ei ole todettu jalostuksesta poissulkevia hammaspuutoksia
- koiralla ei ole todettu ollut epileptistyyppisiä kohtauksia
- koira ei ole aggressiivinen tai arka

Omistaja vahvistaa allekirjoituksellaan jalostusrekisterikaavakkeessa antamansa tiedot.

Käyttöjalostuspalkinto

Käyttöjalostuspalkinnon tarkoitus on edistää hyvän ulkomuodon omaavien, metsästysominaisuuksiltaan korkealuokkaisten mannermaisten kanakoirien jalostustyötä. Palkinto annetaan sellaisille koirille, jotka ovat osoittaneet jättävänsä tällaisia jälkeläisiä.

Käyttöjalostuspalkinto jaetaan kultaisena, hopeisena tai pronssisena. Koiralle myönnetään sen jälkeläisten saavuttamien tulosten osoittama korkein jalostuspalkinto. Aikaisemmin alemman palkinnon saavuttanut koira voi myöhemmin saavuttaa korkeamman palkinnon, jos pisteitä kertyy lisää.

Käyttöjalostuspalkinnot jaetaan Saksanseisojakerho ry:n vuosikokouksessa.

Jalostuspohjan rakenne

Suomen jalostuspohjassa korostuvat muutaman koiran 1. tai 2. polven jälkeläiset. Uranella on Suomessa kolme pentuetta (22 jälkeläistä) sekä näistä koirista kymmentä koiraa on käytetty jalostukseen (48 toisen polven jälkeläistä). Näin ollen uroksen 1. tai 2. polven jälkeläiset muodostavat 70% Suomen bourbonnais'nseisojakannasta. Nartuissa suurimmat vastaavat luvut löytyvät ranskantuontikoirilta Venus du Rocher des Jastres, jolla on kaksi pentuetta (16 jälkeläistä) ja kuusi toisen polven pentuetta (23 jälkeläistä) käsittäen 39% rodun populaatiosta Suomessa sekä Themis dou Coudonie, jolla on yksi pentue (kuusi jälkeläistä) ja neljä toisen polven pentuetta (25 jälkeläistä) käsittäen 31% rodun populaatiosta Suomessa.

Taulukko 1: Jalostukseen käytetyt urokset 2005–2017

Uros	Lonkat	KAER	Pentueita	Pentuja	2.polven jälkeläisiä	Lonkka-kuvattuja (1.polvi)	Lonkat A tai B	KAER-kokeissa palkittu	Näyttelyssä ERI tai EH
Urane FI21291/09	-	-	3	22	48	5	3	2 AVO3 AVO2	17
Freckle du Rocher des Jastres FI32521/12	D	AVO1	1	8	4	2	0	0	4
Karamain Remus FI45518/09	C	VOI3	2	8	0	3	2	2 AVO2 AVO1	4
Atlas LOF2712/587	A	-	1	7	1	4	2	3 NUO1 AVO2 KVA	5
Canine Eakti Ustit FI11644/12	C	-	1	6	0	0	-	0	2
Dante de la Muele du Foin MET.Brdb.5/14	B	ulkom. tulos	1	6	0	1	1	1 NUO3	1
Canine Ceavzit ER21311/09	-	-	1	6	0	1	0	0	4
Sherrif des Bois de la Marinier LOF002225	ulkom. tulos	ulkom. tulos	1	5	8	2	0	1 VOI3	5
Canine Cáhcú ER21309/09	-	-	1	5	-	0	-	0	2
Canine Eahcálas Tivga FI11645/12	C	-	1	4	0	0	-	0	1
Brac du Chene Grive LOF002738/0057	A	ulkom. tulos	2	3	10	3	1	0	3
Rufnit Fletcher AKCSR69947401	ulkom. tulos	ulkom. tulos	2	3	2	2	2	2 AVO3 AVO2	2
Arthur LOF2660/568	C	-	2	2	8	1	0	1 AVO1	1
Filou du Rocher des Jastres LOF7BR.BOU3103/663	C	-	1	2	0	0	-	0	2

Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet sekä kasvattajat

Sukusiitosaste

Pentueiden keskimääräinen sukusiitoskerroin on 3,4% viiden sukupolven mukaan laskettuna. Suomen Kennelliiton koirarekisteriin merkitään tuontikoirien osalta kolme sukupolvea, minkä vuoksi viiden sukupolven sukusiitoskerrointa ei voida laskea kaikille niille pentueille, joissa on käytetty ulkomaista tai tuontikoiraa. Viidellä pentueella sukusiitoskerroin on ollut 0%. Kahdella pentueella sukusiitoskerroin on ylittänyt Suomen Kennelliiton suositteleman enimmäiskertoimen 6,25%. Näillä pentueilla sukusiitoskerroin on ollut 13,28 % viiden sukupolven mukaan laskettuna.

Taulukko 2: Jalostukseen käytetyt nartut 2005–2017

Narttu	Lonkat	KAER	Pentueita	Pentuja	2.polven jälkeläisiä	Lonkka-kuvattuja (1.polvi)	Lonkat A tai B	KAER-kokeissa palkittu	Näyttelyistä ERI tai EH
Canine Attanvuotna FIN41754/05	D	-	3	19	4	2	0	0	8
Venus du Rocher des Jastres ER37620/05	-	AVO2	2	16	23	4	3	2 AVO3 AVO1	15
Volage du Pontelle de Maicou ** FIN44865/04	B	-	3	13	8	6	2	4 NUO1 AVO2 VOI3 KVA	10
Canine Bahkavuotna * ER41747/05	B	AVO1	1	7	0	3	2	2 AVO2 AVO1	4
Themis dou Coudonie FIN36380/03	A	-	1	6	25	1	0	0	2
Jeanne d'Arc du Pech du Cayrol ER33304/16	B	-	1	6	0	1	1	1 NUO3	1
Canine Ahpi FIN41756/05	-	-	1	6	0	1	0	0	4
Canine Fávru FI33460/12	C	-	1	4	0	0	-	0	1
Canine Cuvccas ER21315/09	D	-	2	3	2	2	2	2 AVO3 AVO2	2
Canine Battarbahta ER41746/05	B	-	1	2	10	2	0	0	2
Spectrolite's American Dream FI54468/12	A	AVO2	1	2	0	0	-	0	2
Inari de la Pierre d'Or * FI42581/13	A	AVO2	1	1	0	0	-	0	0

Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet sekä kasvattajat

* Hyväksytty Saksanseisojakerho ry:n jalostusrekisteriin

** Myönnetty Saksanseisojakerho ry:n käyttöjalostuspalkinto

Sukusiitoksesta:

Sukusiitoksessa uros ja narttu ovat toisilleen läheisempää sukua kuin serkukset. Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä. Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isätytär-parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitetykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole. Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdus- ja allergia-alttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä. Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu tismalleen saman taustainfon perusteella. Jalostuksessa suositellaan neljän–viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.

4.1.2 Populaation rakenne ja jalostuspohja Ranskassa

Ranskassa rotua on rekisteröity vuodesta 1974. Suurin pentumäärä (170) saavutettiin vuonna 1989, jota seurasi kymmenen vuoden kulta-aika. 2000-luvulla rekisteröintimäärät lähtivät kuitenkin laskuun ja ovat pysytelleet alle sadan.

Kaavio 2: Rekisteröintimäärät Ranskassa 2010-2017

Rotu ei ole jakaantunut näyttely- ja käyttölinjaan, ja valtaosa koirista myydään metsästäviin koteihin. Näyttelykäyntejä rodulla on kotimaassaan yleisesti ottaen vähän. Koekäyntejä rodulla on kotimaassaan vuosittain vaihtelevasti, mutta kokonaisuudessaan populaatioon nähden varsin vähäisesti. Yleisesti ottaen tulostaso on erinomainen sekä koe- että näyttelypuolella.

Terveystutkimuksia tehdään Ranskassa vaihtelevasti. Lonkkien tutkiminen on viime vuosina lisääntynyt ja lonkkaongelmista puhutaan. Muutamilla yksilöillä aloitettu rodun elvytys aiheutti alkuvuosina runsaasti tiukkoja sukusiitoksia. Sukusiitosten käyttö on jatkunut melko pitkään ja vasta viimeisen kymmenen vuoden aikana se on selvästi vähentynyt. Yhdistelmien sukusiitokset alkavat olla kohtuullisella tasolla eikä entisaikojen tiukkoja sukusiitoksia enää oikeastaan käytetä. Häntien tyypistäminen on edelleen Ranskassa sallittua, kuten myös töpö-töpö -yhdistelmien tekeminen. Näiden yhdistelmien aiheuttamista ongelmista tai vioista ei ole tiettävästi raportoitu.

4.1.3 Populaation rakenne ja jalostuspohja Yhdysvalloissa

Ensimmäiset bourbonnais'nseisojat vietiin Yhdysvaltoihin vuonna 1988, ja vuodesta 1992 lähtien rekisteröintimäärät ovat olleet tasaisessa nousussa. Tällä hetkellä rotua rekisteröidään alle sata yksilöä vuodessa. Amerikkalaiset kasvattajat tuovat vuosittain uusia rodun edustajia Ranskasta laajentaen näin populaationsa jalostuspohjaa. Suomesta on Amerikkaan viety yksi koira, tämän koiran isä on amerikkalainen. Koirat on rekisteröity North America Versatile Hunting Dog Association (NAVHDA) -yhdistykseen sekä vuodesta 2011 lähtien Yhdysvaltojen tärkeimpään rotukoirajärjestöön American Kennel Club:iin (AKC). Ennen AKC:n rekisteröintimahdollisuutta osa koirista rekisteröitiin NAVHDA:n lisäksi Puerto Rican Kennel Club:n joka kuuluu FCI:hin. Tämä on mahdollisti kansainvälisen yhteistyön, sillä FCI:lla ei ole NAVHDA:n kanssa suoraa yhteistyösopimusta.

Suuri osa rodun edustajista myydään Yhdysvalloissa metsästäviin koteihin, ja rotua nähdäänkin jonkin verran käyttökokeissa ja -kilpailuissa. Virallisia kokeita (test) järjestävät AKC ja NAVHDA sekä kilpailuja (trial) neljä eri yhdistystä. Näiden kaikkien säännöt eroavat hieman toisistaan, mutta useat koirat testataan/kilpailevat useammilla säännöillä. Tulostaso on ollut erinomainen. Näyttelyihin bourbonnais'nseisojat ovat saaneet osallistua Yhdysvalloissa vuodesta 2012 lähtien ja joitain koiria on näyttelyissä esitetty hyvin tuloksin.

Sukusiitokset ovat amerikkalaisissa bourbonnais'nseisoyhdistelmissä maltilliset, koska maahan tuodut koirat ovat mahdollistaneet eri sukuisten koirien yhdistelmät. Häntien tyypistäminen on Yhdysvalloissakin sallittua, kuten myös töpö-töpö -yhdistelmät. Kahden töpön yhdistelmiä ei ole kuitenkaan tiedossa.

4.1.4 Populaation rakenne ja jalostuspohja muissa maissa

Bourbonnais'nseisojia on Ranskan, Yhdysvaltojen ja Suomen lisäksi muissa maissa sangen vähän. Yksittäisiä koiria on tällä hetkellä ainakin 16 eri maassa ja yksittäisiä pentueita on syntynyt viimeisen viiden vuoden sisällä kahdeksassa maassa. Näiden pentueiden kasvattajista osa on aloittelemassa kasvatustoimintaa ja odotettavissa on uusia pentueita lähivuosina.

Ensimmäinen bourbonnais'nseisoja vietiin Liettuaan 2010 Suomesta. Sama kasvattaja on hakenut myös Ranskasta kaksi urosta ja yhden nartun. Vuoden 2017 loppuun mennessä Liettuassa oli rekisteröity 60 bourbonnais'nseisojaa. Pääsääntöisesti Liettuassa olevia bourbonnais'nseisojia ei käytetä metsästykseseen eikä niillä siten ole koetuloksia. Näyttelyissä yksittäiset koirat käyvät melko paljon ja ovat menestyneet hyvin. Lonkkakuvauksia on tehty jonkin verran.

Sveitsissä on joukko aktiivisia harrastajia ja kasvattajia, jotka ovat perustaneet rodulle yhdistyksen. Pentueita Sveitsissä syntyy vuosittain.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun tarkoituksesta

Rotumääritelmässä bourbonnais'nseisojan luonnetta kuvaillaan lempeäksi ja omistajaansa kiintyväksi. Työskennellessä koiran tulee olla kiihkeä ja älykäs, ja rodun tulee sopia erilaisten riistaeläinten metsästykseseen vaihtelevissa maastoissa. Haussa pään asento on korkea, seisonta on kiinteä ja kohdistuu tarkasti riistaan. Hylkääviksi luonteen virheiksi rotumääritelmässä mainitaan aggressiivisuus tai pelokkuus.

4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Rotu on lempeä ja kotioloissa rauhallinen koira, joka sopii hyvin perhekoiraksi. Samaan aikaan rotu on aktiivinen ja taitava seisova kanakoira. Rotu on tavallisesti hieman pehmeä luonteeltaan ja niillä on vahva halu miellyttää, mitkä parhaimmillaan tekevät niistä helppoja koulutettavia. Korostunutta pehmeyttä ja varauksellisuutta tulee pyrkiä vähentämään. Rotu kiintyy vahvasti omistajaansa ja eroahdistusta voi esiintyä joissakin yksilöissä. Tähän tulee kiinnittää huomiota kasvatustyössä, mutta on vähintään yhtä tärkeää huomioida, että pentu tulee opettaa yksinoloon ja tarjota erityisesti nuorille koirille riittävästi aktiviteettia myös metsästyskauden ulkopuolella.

Rodun harrastajille laadittiin joulukuussa 2017 luonnekysely, jolla kartoitettiin Suomessa asuvien bourbonnais'nseisojien luonneominaisuuksia. Kyselyyn vastattiin 52 yksilöstä, mikä vastaa noin 52% rodun kannasta Suomessa. Koirien ikä vaihteli kahdesta kuukaudesta 13 vuoteen (synt. 2004-2017) ja keskiarvo oli 4,9 vuotta.

4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Bourbonnais'nseisoja on vanha ranskalainen seisova kanakoira. Rotu on jalostettu Keski-Ranskan vuoristoisessa Bourbonnais'n maakunnassa, jossa koirat ovat etsineet riistaa vaihtelevissa maastoissa ja ilmaisseet riistan seisomalla. Nykyisin rodulla metsätetään eri puolilla Ranskaa niin ylämailla kuin pelloillakin. Bourbonnais'nseisoja on hyvän riistavietin omaava, sillä on erinomainen hajuaisti ja riistankäsittelytaito. Bourbonnais'nseisojan tyypillinen hakuvauhti on nopea laukka, mutta rodun tulee osata mukauttaa hakuvauhtinsa ja työskentelynsä maaston mukaan. Suomessa yksi rodun tärkeä ominaisuus on hakuvauhdin ja maaston mukainen työskentely, koska metsästysalueet muuttuvat alueittain paljonkin maastoltaan, on laajaa peltoaukeaa, tiheitä metsiä, peitteisiä saarekkeitä ja aukeita tuntureita. Bourbonnais'nseisojaa käytetään edelleen pääasiassa seisovana lintukoirona kanalintujen metsästyksessä, mutta rotu on myös soveltuva kyyhkys- ja vesilintujahteihin noutavana koirana. Bourbonnais'nseisoja on tavallisesti ilmavainuinen, mutta tarvittaessa se kykenee jäljestämään esimerkiksi pienpetoja ja ilmaisemaan ne haukkumalla. Pienpetojen kanssa työskentely vaatii kannustamista.

Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Bourbonnais'nseisojalla on vahva riista- ja seisontavietti. Rotu on metsällä intohimoinen, harkitseva, tasapainoinen ja yhteistyöhaluinen. Rodulla on yleensä luonnostaan energistä, kiihkeää ja laajaa hakua, joka edesauttaa riistan löytymistä. Bourbonnais'nseisoja ilmaisee riistan kiinteällä

seisonnalla, joka kohdistuu suoraan riistaeläimeen. Bourbonnais'nseisojan metsästysominaisuuksia tulisi vaalia ja rodun uusia harrastajia kannustaa kouluttamaan koirastaan metsästyskäyttöön sopiva yksilö ja metsästämään koiran kanssa. Rodun harrastajia suositellaan käymään kokeissa, jolloin saadaan nähtyjä metsästysominaisuuksista KAER-kokeiden muodossa.

Kokeet

Kanakoerien erikoiskoe - KAER

Yleistä

Kanakoerien erikoiskokeet (KAER) ovat metsästyskokeita, joiden tarkoituksena on saada tietoja koirien metsästysominaisuuksista kanakoerien jalostusta varten ja edistää koirien metsästyskäyttöä. Kokeissa arvioidaan koirien kykyä löytää ja käsitellä riistaa luonnon olosuhteissa. Kokeita järjestetään pelto, metsä ja tunturimaastoissa. Vesi- ja jälkikokeet järjestetään yleensä erillisenä kokeena, joissa arvioidaan koiran kykyä vesinoutoon ja laahausjäljen suorittamiseen. Lisäksi huomiota kiinnitetään koiran luonteeseen sekä toimintaan sen kohdatessa petoeläimiä.

Koeluokat

KAER-kokeessa koeluokkia on kolme. *Nuorten luokkaan* (NUO) saa osallistua koira, joka on täyttänyt 9 kk ja on enintään 24 kk, eikä ole kilpaillut muissa luokissa. *Avoimeen luokkaan* (AVO) saa osallistua koira, joka ei ole oikeutettu osallistumaan voittajaluokkaan. *Voittajaluokkaan* (VOI) osallistuu koira, joka on saanut 1. palkinnon avoimessa luokassa. Kaikissa luokissa käytetään laatuarvostelua ja annetaan niin monta 1. 2. ja 3. palkintoa (esim. AVO 2) kuin koirien saamat pistemäärät edellyttävät.

Arvosteluperusteet ja palkitseminen

Tullakseen palkituksi nuorten luokassa (NUO) ja avoimessa luokassa (AVO) koiran on saatava hyväksyty arvosana hausta ja riistatyöstä. Nuorten luokassa kiinnitetään eniten huomiota koiran synnynnäisistä taipumuksista johtuvaan suorituskykyyn.

Tullakseen palkituksi AVO 1. palkinnolla koiran on saatava hyväksyty arvosana jokaisesta osasuorituksesta ja sillä on oltava vähintään kaksi (2) hyväksytyä riistatyötä. Tullakseen palkituksi voittajaluokassa (VOI) koiran on saatava hyväksyty arvosana jokaisesta osasuorituksesta. Maasto-osuudessa ylituomari arvioi koiran haun tuloksellisuutta sekä mm. juoksuvauhtia, tuulenkäyttöä, maastonpeittävyyttä, laajuutta, yhteistyötä ja metsästyshalua.

Riistatyöt tapahtumasta arvioidaan mm. seisonnan kiinteys, eteneminen, paikallistaminen ja käyttäytyminen riistan karkottuessa.

Noutosuorituksessa arvioidaan noutohalukkuus, kantaminen, pureskelu, luovutus ja käyttäytyminen riistan pudotessa.

Lisäksi kirjataan, jos koiran luonteessa on huomauttamista, esim. jos se on vihainen muille koirille tai ihmisille, häytyy kotieläimiä tai poroja, on paukkuarka tai äänтелеe häiritsevästi kokeen aikana.

Taulukko 3: Kanakoirien erikoiskokeen osallistumiskerrat vuosina 2006-2011

AVO						
	2011	2010	2009	2008	2007	2006
AVO1			<u>1 tulosta</u>			
AVO2			<u>1 tulosta</u>	<u>2 tulosta</u>		
AVO3		<u>1 tulosta</u>	<u>1 tulosta</u>		<u>3 tulosta</u>	<u>1 tulosta</u>
AVO0			<u>2 tulosta</u>		<u>4 tulosta</u>	<u>1 tulosta</u>
AVO-		<u>1 tulosta</u>			<u>1 tulosta</u>	
Yhteensä	0 tulosta	2 tulosta	5 tulosta	2 tulosta	8 tulosta	2 tulosta

NUO						
	2011	2010	2009	2008	2007	2006
NUO1	<u>3 tulosta</u>	<u>1 tulosta</u>				
NUO2	<u>2 tulosta</u>					
NUO3	<u>2 tulosta</u>					<u>1 tulosta</u>
NUO0	<u>1 tulosta</u>	<u>6 tulosta</u>				<u>3 tulosta</u>
NUO-						
Yhteensä	8 tulosta	7 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	4 tulosta

Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet

Taulukoissa 4 ja 5 on otettu otos kahdelta viiden vuoden jaksolta, vuosilta 2006-2011 ja 2012-2017, KAER-kokeista saavutetuista tuloksista ja palkittujen koirien määrästä. Vuosiin 2006-2011 verraten vuosina 2012-2017 kokeissa käynti on lisääntynyt huomattavasti syntyneiden pentueiden ja aktiivisten harrastajien myötä. Jälkimmäisessä viiden vuoden otoksessa laatuarvosteluja (palkinnot 1-3) on jaettu enemmän kuin aiemmassa viiden vuoden otoksessa. Erityisesti mainittava asia on voittajaluokkaan nousseet koirat ja voittajaluokasta saavutetut laatuarvostelut. Vuonna 2017 ensimmäinen bourbonnais'nseisoja saavutti Suomen käyttövalion arvon. Koekäyntien toivotaan pysyvän nousussa ja koirien omistajia kannustetaan käymään KAER-kokeissa.

Taulukko 4: Kanakoirien erikoiskokeen osallistumiskerrat vuosina 2012-2017

VOI						
	2017	2016	2015	2014	2013	2012
VOI1	<u>1 tulosta</u>	<u>2 tulosta</u>				
VOI2						
VOI3		<u>1 tulosta</u>				
VOI0	<u>2 tulosta</u>	<u>2 tulosta</u>	<u>1 tulosta</u>			
VOI-	<u>3 tulosta</u>	<u>1 tulosta</u>	<u>1 tulosta</u>			
Yhteensä	6 tulosta	6 tulosta	2 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta

AVO						
	2017	2016	2015	2014	2013	2012
AVO1	<u>1 tulosta</u>		<u>2 tulosta</u>	<u>1 tulosta</u>		
AVO2	<u>1 tulosta</u>	<u>2 tulosta</u>	<u>4 tulosta</u>	<u>2 tulosta</u>		<u>3 tulosta</u>
AVO3	<u>1 tulosta</u>	<u>2 tulosta</u>	<u>2 tulosta</u>	<u>4 tulosta</u>	<u>2 tulosta</u>	<u>2 tulosta</u>
AVO0	<u>1 tulosta</u>	<u>7 tulosta</u>	<u>11 tulosta</u>	<u>2 tulosta</u>	<u>5 tulosta</u>	<u>4 tulosta</u>
AVO-	<u>1 tulosta</u>			<u>1 tulosta</u>	<u>2 tulosta</u>	
Yhteensä	5 tulosta	11 tulosta	19 tulosta	10 tulosta	9 tulosta	9 tulosta

NUO						
	2017	2016	2015	2014	2013	2012
NUO1						<u>2 tulosta</u>
NUO2						<u>2 tulosta</u>
NUO3	<u>1 tulosta</u>				<u>1 tulosta</u>	
NUO0	<u>4 tulosta</u>		<u>2 tulosta</u>	<u>7 tulosta</u>	<u>2 tulosta</u>	<u>1 tulosta</u>
NUO-						
Yhteensä	5 tulosta	0 tulosta	2 tulosta	7 tulosta	3 tulosta	5 tulosta
Yhteensä	16 tulosta	17 tulosta	23 tulosta	17 tulosta	12 tulosta	14 tulosta

Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet

Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Bourbonnais'nseisojat käyvät aktiivisesti näyttelyissä ja keskimäärin ulkomuoto on erinomainen. Vuosina 2012-2017 bourbonnais'nseisojat kävivät yhteensä 479 kertaa näyttelyissä, joista 442 kertaa koira sai arvostelun ERI (92%). Koiranäyttelyissä tuomari arvostelee koiran rakenteen ja liikkeiden lisäksi sen rodunomaista käytöstä ja lähestyttävyyttä.

Junkkari, mannermaisten kanakoirien jalostustarkastus, järjestetään vuosittain 9-24kk ikäisille koirille. Koira saa osallistua tapahtumaan vain kerran. Tapahtuma on jaettu kahdelle päivälle. Tapahtumaan kuuluu jalostuskatselmus ja nuorten luokan peltokoe eli KAER-F. Jalostuskatselmuksessa arvioidaan koiran ulkomuoto ja kaavakkeet talletetaan Saksanseisojakerhon tietokantaan koiran tietojen yhteyteen. Nuorten luokan peltokokeessa koirien synnynnäisiä

metsästysominaisuuksia arvioidaan peltoriistalla. Koe on virallinen ja tulokset tulevat näkyviin Suomen Kennelliiton KoiraNettiin ja Saksanseisojakerhon tietokantaan.

Taulukko 5: Koiranäyttelykäynnit 2012-2017

	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Pentuluokka 7-9 kk	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta
Junioriluokka	<u>60 tulosta</u>	<u>9 tulosta</u>	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	69 tulosta
Nuorten luokka	<u>42 tulosta</u>	<u>3 tulosta</u>	0 tulosta	<u>1 tulosta</u>	0 tulosta	0 tulosta	46 tulosta
Avoin luokka	<u>70 tulosta</u>	<u>11 tulosta</u>	<u>3 tulosta</u>	0 tulosta	<u>2 tulosta</u>	0 tulosta	86 tulosta
Käyttöluokka	<u>9 tulosta</u>	<u>1 tulosta</u>	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	10 tulosta
Valioluokka	<u>238 tulosta</u>	<u>3 tulosta</u>	0 tulosta	0 tulosta	<u>1 tulosta</u>	0 tulosta	242 tulosta
Veteraaniluokka	<u>23 tulosta</u>	<u>3 tulosta</u>	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	26 tulosta
Yhteensä	<u>442 tulosta</u>	<u>30 tulosta</u>	<u>3 tulosta</u>	<u>1 tulosta</u>	<u>3 tulosta</u>	0 tulosta	479 tulosta

Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet

4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen

Luonnekyselyn perusteella bourbonnais'nseisojat ovat rauhallisia (96,2%) sekä seurallisia kotioloissa (90,4%). Osa viihtyy kotona omissa oloissa (13,5%). Kyselyyn vastanneet kokivat, että heidän koirillaan on sopiva miellyttämisenhalu (84,6%) tai ne ovat korostuneen nöyriä tai mielisteleviä (13,5%). Rotu sopii edellä mainittujen ominaisuuksien ansiosta erinomaisesti sisä- ja perhekoiraksi. Ulkokoiraaksi tätä lyhytkarvaista ja omistajaansa kiintyvää rotua ei voi suositella. Metsästyskoirat ovat aktiivisia ja vaikka rotu on miellyttävä ja rauhallinen sisäkoira, on niille tärkeää tarjota riittävästi liikuntaa ja muuta aktiviteettia myös metsästyskauden ulkopuolella. Kyselyyn vastanneet ilmoittivat 17,6%:lla koirista esiintyneen eroahdistusta jossain elämän vaiheessa. Kasvattajien tulisi huomioida tämä yhdistelmiä suunnitellessa. Vähintään yhtä tärkeää on opastaa pennunostajat totuttamaan pennut yksinoloon uudessa kodissa ja tarjota koiralle riittävästi aktiviteetteja erityisesti nuoruusvuosina.

Arkielämässä sekä koiran kanssa harrastettaessa koiran oppimiseen ja koulutukseen vaikuttaa sen kovuus. Kovuudella tarkoitetaan koiran taipumusta muistaa tai olla muistamatta epämiellyttäviä kokemuksia. Yleisesti käyttökoirilta vaaditaan lemmikkikoiria enemmän kovuutta haastavien metsästysolosuhteiden ja -tilanteiden vuoksi. Sopivasti pehmeä koira oppii nopeasti ja on usein helppo lemmikki arkielämän vaatimuksissa. Kyselyyn vastanneista suurin osa piti koiraansa puolipehmeänä (59,6%). Pehmeäksi koiransa arvioi 25% ja kovaksi 17,3%. Korostuneeseen pehmeeyteen liittyi kyselyn perusteella selvästi enemmän ääniherkkyyttä. Suurin osa kyselyyn vastanneista ilmoitti, ettei koira reagoi aseiden laukaisuun (86%). Kahdella koiralla ominaisuutta ei oltu testattu. Kolmen koiran ilmoitettiin reagoivan hieman toimintakykynsä säilyttäen (6%), neljä omistajaa ilmoitti koiransa olevan paukkuarka (7,7%) ja yksi ilmoitti koiransa reagoivan vaihtelevasti tilanteesta riippuen. Näistä kahdeksasta koirasta seitsemän ilmoitettiin olevan pehmeitä. Jalostuksessa pehmeiden taipuvaiselle yksilölle on suositeltavaa valita siitospariksi kovempi yksilö liiallisen pehmeiden välttämiseksi jälkeläisissä. Toisaalta kohtuullinen pehmeys on ominaisuus, jonka vuoksi monet valitsevat bourbonnais'nseisojan.

Suurin osa bourbonnais'nseisojista suhtautuu vieraisiin ihmisiin avoimesti ja ystävällisesti (63,5%) tai välinpitämättömästi (7,7%). Hetkellistä varauksellisuutta ilmoitettiin kolmanneksella (32,7%) ja pelokkuutta 5,8%:lla. Pehmeillä yksilöillä luvut olivat selvästi suuremmat. Niillä varauksellisuutta

tai pelokkuutta ilmoitettiin yhteensä 69,2%:lla. Epävarmasti käyttäytyvilläkin yksilöillä luonteessa korostuu lempeys ja ihmisiin kohdistuvaa aggressivisuutta ilmoitettiin vain yhdellä koiralla. Vieraita koiria kohtaan varauksellisuutta ilmoitettiin enemmän (36,5%), mutta pelokkuutta vähemmän (1,9%). Puolet reagoivat vieraisiin koiriin avoimesti ja ystävällisesti (46,2%), osa välinpitämättömästi (21,2%). On muistettava, että perintötekijöiden lisäksi ympäristötekijät vaikuttavat koiran käyttäytymiseen. Sekä kasvattajan että koiran omistajan rooli sosiaalistamisessa on tärkeä. Kaikki koirat tarvitsevat perusteellisen totuttamisen uusiin ihmisiin, koiriin, paikkoihin ja tilanteisiin elämänsä ensimmäisten kuukausien aikana.

Kanakoirille tyypillisesti rotu ei ole erityisen herkkähaukkuinen. Kyselyyn vastanneista 59,6% ilmoitti koiransa haukkuvan ovikellon soittoa, oveenkoputusta tai vieraiden saapumista. Vain kuuden koiran (11,5%) kerrottiin olevan tätä herkkähaukkuisempi. Vireystilaa nostava tai odottamista vaativa tilanne aiheuttaa vinkumista 23,1%:lla kyselyn koirista. 21,2% ilmoitti koiransa olevan täysin hiljainen.

4.2.5 Yhteenvedo rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmista

Rotu on pääsääntöisesti avoin ja ystävällinen sekä rauhallinen ja seurallinen kotikoira. Kuitenkin varauksellisuutta esiintyy huomattavasti, pelokkuuttakin hieman, ja jalostuksessa tulisi painottaa avoimien ja ystävällisten koirien käyttöä. On myös tärkeää välttää kahden pehmeän koiran yhdistelmiä ja lisätä jalostukseen kovempia yksilöitä kuitenkin menettämättä rodulle ominaista sopivaa pehmeyttä, joka tekee niistä yhdessä vahvan miellyttämisenhalun kanssa helppoja kouluttaa. Ääniherkkien yksilöiden käyttämistä jalostukseen tulisi välttää. Kaikki koirat tarvitsevat perusteellisen sosiaalistamisen, minkä tärkeys korostuu pehmeämmillä yksilöillä. Eroahdistus johtuu koiran perimästä sekä ympäristötekijöistä. Kasvattajien on hyvä huomioida eriaisteiset taipumukset eroahdistukseen ja ottaa ne huomioon yhdistelmiä suunnitellessaan. Aktiiviselle, omistajaan vahvasti kiintyvälle koiralle on myös tärkeää opettaa yksinoloa uudessa kodissa sekä tarjota sille riittävästi aktiviteettia turhautumisen estämiseksi.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Rodulla on PEVISA-ohjelma. Jalostukseen käytettävältä yksilöltä vaaditaan virallinen lonkkakuvauslausunto. Tutkimuslausunnon on aina oltava voimassa astutushetkellä. Muussa tapauksessa pentue voidaan rekisteröidä FI/ER-rekisteriin vain rotujärjestön lausunnon perusteella myönnettyllä poikkeusluvalla. Poikkeusluvan tulee olla myönnetty ennen astutusta. Ulkomaisia uroksia koskee pysyvä poikkeuslupa. Koska rodulla ei ole lonkkakuvauspakon ohella raja-arvovaatimusta, on vaatimus kaikille roduille yhteinen lonkkaniveldysplasian aste D. Lisäksi Suomen Kennelliitto on kirjannut yleisinä vaatimuksina kyynärniveldysplasian aste 2, patellaluksaation aste 3 ja spondyloosin aste SP3.

Lisäksi rodulla on ns. matadoripykälä, minkä mukaan koiralle rekisteröitävä jälkeläisten enimmäismäärä on 21. Viimeinen, rajan ylittävä pentue rekisteröidään kuitenkin kokonaisuudessaan.

Kahta T-Box-mutaation (töpöhäntä) omaavaa koiraa ei saa yhdistää.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

Ensimmäinen bourbonnais'nseisoja on rekisteröity Suomeen vuodesta 2003 ja pentueita on kasvatettu 18. Tällä populaatiolla ainoa merkittävä perinnöllinen sairaus on lonkkaniveldysplasia. Lisäksi atopiaa on todettu muutamalla yksilöllä, mutta kyseiset koirat ovat veteraani-ikäisiä, eikä uusia tapauksia ole viime vuosina todettu. Muita sairauksia on todettu yksittäistapauksia. Kyynärnivellausunto on 18 koiralla, joista vain yhdellä on todettu kyynärniveldysplasia (aste 2) ja 17 koiralla on lausuttu terveet 0/0 kyynärnivelet. On kuitenkin suositeltavaa kuvauttaa oireisten ja jalostukseen käytettävien koirien kyynärnivelet ja kerätä niistä tietoa.

4.3.2.1 Lonkkaniveldysplasia (HD)

Jalostukseen olisi suositeltavaa käyttää A- tai B-lonkkaista koiraa, mutta pienen populaation vuoksi jalostuskantaa ei voida rajata näin jyrkästi. Tästä johtuen rodulla on PEVISA-ohjelmassa lonkkalausuntovaatimus, mutta ei raja-arvoa. Käytännössä kuitenkin raja-arvo on tässä tapauksessa kaikille rodulle vähimmäisvaatimus D. Koska lonkkaniveldysplasian riskiä voidaan arvioida koiran sekä sen lähisuvun tulosten perusteella, olisi toivottavaa, että mahdollisimman monesta bourbonnais'nseisojasta hankittaisiin lausunto.

Taulukko 6: Jalostukseen käytettyjen koirien lonkkakuvaustulokset

	Ei tulosta	A	B	C	D	Pennhip (USA)	Yhteensä
2005-2012 (ei PEVISA-ohjelmaa)	8	3	5	2	5	3	26
2013-2017 (PEVISA-ohjelma)	0	2	2	5	1	0	10
Yhteensä	8	5	7	7	6	3	36

Taulukko 7: Lonkkaniveltilasto syntymävuoden mukaan.

Vuosi	Syntynyt	A	B	C	D	E	Yhteensä
2002	1	1	0	0	0	0	1
2003	1	0	0	0	0	0	0
2004	3	0	1	1	0	0	2
2005	15	0	2	0	1	0	3
2006	0	0	0	0	0	0	0
2007	0	0	0	0	0	0	0
2008	0	0	0	0	0	0	0
2009	12	0	1	2	1	0	4
2010	13	1	1	2	1	0	5
2011	16	0	2	5	0	0	7
2012	11	1	1	1	1	0	4
2013	3	1	1	0	0	0	2
2014	12	0	1	0	2	0	3
2015	5	0	0	1	0	0	1
2016	9	0	1	0	0	0	1
Yhteensä	101	4	11	12	6	0	33

Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet

Lonkkaniveldysplasia

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston/nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä makroskooppisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana. Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutumisen on täydellistä ja lonkkaniveletkin stabiloituvat. Yleensä kipukin helpottaa tässä iässä. Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa yleensä nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Näistä osa on ns. suurivaikutteisia geenejä (engl. major gene). Periytymisaste vaihtelee eri tutkimuksissa välillä 0,1–0,6. Ympäristöllä on vaikutusta kasvuhäiriön ilmiäsuun. Useissa tutkimuksissa on todettu runsaan ravinnonsaannin olevan yhteydessä lonkkavikaan. Ruokinta ei aiheuta dysplasiaa, mutta se tuo vian esiin geneettisesti alttiilla koirilla. Tämä pätee myös toisin päin, optimaalisella ruokinnalla lonkkanivelen kasvuhäiriö ei tule näkyviin tai on lievempää. Myös liian raju liikunta kasvuajana voi pahentaa muutoksia.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja jättiroduilla. Oireet voidaan huomata pentuna 3–12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä. Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppely”, ylösnousuvaikkeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja nakshteleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä. Oireilu laitetaan usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälinjan aaltoiluna ja lantion kiertymisenä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelneste- ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja on myös olemassa. Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla röntgenkuvissa sairainksi todettujen yksilöiden karsimiseen jalostuksesta. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiäsuunkin perustuvan jalostusvalinnan pitäisi johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista. Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kynnärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Populaatio Suomessa on vielä niin nuori, ettei kuolinsyistä voida tehdä kattavaa tilastointia.

4.3.4 Lisääntyminen

Suomessa on rekisteröity kahdeksantoista pentuetta, joista viidessä on tehty keinosiemennys ulkomailta tuodulla pakastespermalla ja kerran on käytetty tuorespermasiemennystä. Astumisvaikeuksia on esiintynyt kahdella uroksella, jotka on myös jälkeinpäin todettu lähes steriileiksi. Muuten astutukset ovat onnistuneet normaalisti ja uroksilla on normaali sukupuolivietti. Nartut ovat pääsääntöisesti tiinehtyneet hyvin ja kantoaika sekä synnytykset ovat olleet normaalit. Yksittäisiä häiriöitä tiinehtymisissä, tiineyden kulussa ja synnytyksissä on raportoitu, mutta näille ongelmille on ollut löydettävissä jokin nartusta riippumaton syy. Rodulle ei ole epätavallista vaihteleva kiima-ajan kesto ja kertaalleen narttu on ollut valmis ensimmäiseen astutukseen vasta 28. vuorokautena juoksun alusta laskettuna ja tiinehtynyt tästä normaalisti.

Bourbonnais'nseisojat ovat hyviä synnyttäjiä ja niillä on voimakkaat emonvaistot. Keisarileikkaukseen on jouduttu turvautumaan kahdesti määrällisesti vähäisten, mutta suurikokoisten pentujen vuoksi. Pentumäärä on vaihdellut 1-9 pentuun, keskimääräinen pentuekoko on ollut astutuspentueissa 6,2 ja siemennetyissä 2,7. Yhdessä siemennyspentueessa on syntynyt kaksi normaalia pentua kuolleena ja yhdestä suurilukuisesta pentueesta pienin pentu on kuollut parin päivän ikäisenä. Yhdessä pentueessa kaikilla pennuilla on ollut epämuodostumia, joiden vuoksi kaksi pentua on jouduttu lopettamaan. Epämuodostumien syy ei selvinnyt, mutta niiden epäiltiin aiheutuneen infektiosta tai muusta ulkoisesta tekijästä. Muita pentukuolemia tai synnynnäisiä vikoja ei ole tiedossa.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Rodulla ei ole todettu lisääntymisongelmille altistavia anatomisia piirteitä.

Bourbonnais'nseisojat on tapana tyypistää Ranskassa, mutta rodulla esiintyy myös luonnontöpöä häntää. Luonnontöpö häntä tarkoittaa eripituisia lyhyitä häntiä, jotka pääsääntöisesti koostuvat parista nikamasta. Perinteisesti tyypistetyllä rodulla töpöhäntäisenä syntyneestä pennusta liitetään pentueilmoitukseen eläinlääkärintodistus. Eläinlääkärin tutkimus on suoritettava kymmenen vuorokauden kuluessa pentujen syntymästä. Tieto synnynnäisestä töpöhännästä voidaan merkitä myös rodulle erikseen hyväksytyyn DNA-testin perusteella. Tämä vaaditaan ulkomaisilta koirilta Suomeen rekisteröinnin yhteydessä. Töpöhäntä periytyy dominantisti, eli koira on saanut toiselta vanhemmistaan normaalin ja toiselta töpön aiheuttavan geenin. Töpöhäntäinen koira periyttää geenin keskimäärin puolelle jälkeläisistä. Kennelliiton hallitus on kokouksessaan 30.5.2008 kieltänyt eläinsuojelullisin perustein kahden töpöhäntäisen (T-Box-mutaatio) koiran parittamisen keskenään. Kielto tuli voimaan 1.1.2009. Dominoiva töpöhäntämutaatio (T-Box -mutaatio) homotsygoottina on letaali ja johtaa sikiökuolemaan (pentuekoon pieneneminen) ja joskus elinkelvottoman pennun syntymiseen.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä hyvinvointi- ja terveysongelmista

Rodun ainoa tässä vaiheessa tunnettu laajempi perinnöllinen terveysongelma on lonkkaniveldysplasia, jota on lähdetty vastustamaan hakemalla rodulle PEVISA-ohjelmaa. Rodulla on ollut vuodesta 2013 lähtien lonkkakuvauslausunto vaatimuksena. Tämä on lisännyt jalostusyksilöiden tutkimista. Terveyslönkkaisten käyttöä tulisi lisätä suhteessa sairaslönkkaisiin. Kasvattajien asenteilla ja avoimuudella on tärkeä rooli sairauksien vastustamisessa. Myös koirien omistajia kannustetaan aktiivisesti tutkituttamaan koiriaan.

4.4. Ulkomuoto

Bourbonnais'nseisoja on vanha metsästyskoirarotu, jolla terve rakenne luo mahdollisuuden kestäväan ja vaivattomaan maastossa liikkumiseen. Kasvattajat ovat pyrkinet vuosisatojen ajan pitämään rodun liioittelemattomana, terverakenteisena koirana, eikä niillä myöskään ole sallittu luonnollista lisääntymistä haittaavia piirteitä. Rodun arvostelussa noudatetaan FCI:n rotumääritelmää. Se kuvailee rotua lyhytkarvaiseksi, keskikokoiseksi koiraksi, joka on mittasuhteiltaan lähes neliömäinen. Uroksen tulee olla vankkarakenteinen, lihaksikas ja tiivis, mutta samalla melko jalo. Narttu ei ole yhtä vankkarakenteinen. Rakenteensa vuoksi rodulle tyypillinen askellaji maastossa on laukka, jolla sen tulee pystyä kulkemaan kestävästi, tasapainoisesti ja joustavasti. Koiranäyttelyissä liikkeiden osalta arvostellaan vain ravi, jossa bourbonnais'nseisojille riittää keskipitkä askel. Rodulle tyypillinen pää on lyhyt ja päärynänmuotoinen. Sen koon tulee olla suhteessa runkoon. Bourbonnais'nseisojille on ominaista lempeä, ilmeikäs ja älykäs katse. Karva on lyhyttä, ohutta ja tiivistä, mutta se voi kuitenkin selän alueella olla karkeampaa ja hieman pidempää.

Bourbonnais'nseisojien pohjaväri on valkoinen, jossa on pieniä ruskeita tai oransseja pilkkuja. Mustaa ei saa esiintyä. Rodun historiassa on tavoiteltu ”viinin sakan” sävyä ja vain kohtuullista määrää pilkkuja, mutta tämä on nähty liian ankarana vaatimuksena ja nykyisin kaikki ruskean ja oranssin muunnokset ovat hyväksyttäviä. Pilkutuksen lisäksi päässä ja rungossa hyväksytään pienet ja määrältään vähäiset laikut. Bourbonnais'nseisojat syntyvät valkoisina, mutta osalla koirista pigmentaatio jää vajaaksi, jolloin pilkkuja ei ilmaannu tai niitä on erittäin vähän. Väri lisättiin hyökkäviin virheisiin 2000-luvun loppupuolella.

Rotua on lukumääräisesti Suomessa vähän, minkä vuoksi niitä näkee näyttelyissä harvoin paria yksilöä enempää. Osa harrastajista on kuitenkin tuonut rotua esille aktiivisesti näyttelypuolellakin ja rodun edustajat ovat menestyneet hyvin. Sijoituksia on tullut ryhmä- ja Vuoden Näyttelykoira-kilpailuja myöten. Vuosina 2012-2017 bourbonnais'nseisojat kävivät yhteensä 479 kertaa näyttelyissä, joista 442 kertaa koira sai arvostelun erinomainen (92%). Useita koiria on lisäksi arvioitu Junkkarin jalostuskatselmuksessa, jossa ulkomuototuomarit arvioivat koirat yksityiskohtaisesti erilliselle lomakkeelle, jotka ovat luettavissa Saksanseisojakerhon ylläpitämästä tietokannasta.

4.4.1 Rotumääritelmä

Alkuperämaa: Ranska (Bourbonnais'n maakunta)

KÄYTTÖTARKOITUS: Seisova lintukoira.

FCI:N LUOKITUS: Ryhmä 7 kanakoirat

Alaryhmä 1.1 mannermaisat kanakoirat

Käyttökoetulos vaaditaan.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Bourbonnais'nseisoja tunnettiin jo vuonna 1598 (Histoire Naturelle d'Aldovrandi, Bibliotheque Nationale). Entisaikoina rotua kuvattiin metsästäjän miellyttävänä seuralaisena, joka on olemukseltaan kestävä ja terve. Karvapeitteen pohjaväri on valkoinen, missä on kauttaaltaan ruskeita tai kellanruskeita pieniä pilkkuja. 1930-luvun kasvattajat painottivat jalostuksessa karvapeitteen ”haalistuneen syreeninkukan” väriä ja luonnostaan lyhyttä häntää. Näin tiukan valinnan seurauksena rodun olemassaolo vaarantui. 1970-luvulla ryhmä kasvattajia otti tehtäväkseen bourbonnais'nseisojarodun säilyttämisen. Nykyään rodun tulevaisuus vaikuttaa turvatulta.

YLEISVAIKUTELMA: Lyhytpäinen, lyhytkarvainen, keskikokoinen ja mittasuhteiltaan lähes neliömäinen seisvoja. Se on vankkarakenteinen, tiivis ja lihaksikas sekä antaa vahvan ja voimakkaan vaikutelman, ollen kuitenkin melko jalo. Narttu on jalompi eikä ole yhtä vantteraa kuin uros.

TÄRKEITÄ MITTASUHITEITA: Rungon pituus on sama tai hiukan suurempi kuin säkäkorkeus. Rintakehän syvyys on sama tai hiukan suurempi kuin puolet säkäkorkeudesta. Kuono-osa on hieman kalloa lyhyempi.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Kotona lempeä ja omistajaansa kiintynyt. Työskennellessään kiihkeä ja älykäs, sopii erilaisten riistaeläinten metsästyksen mitä vaihtelevimmissa maastoissa. Haussa pään asento on ilmapainuiselle koiralle tyyppillisen korkea. Seisonta on kiinteä ja kohdistuu tarkasti riistaan.

PÄÄ: Tärkeä rotupiirre on pään ns. päärynän muoto. Pään koko on suhteessa runkoon, ei liian kevyt eikä liian raskas.

KALLO-OSA: Joka suunnasta pyöristynyt, sivut ovat kaarevat, otsaluut ja poskikaaret hyvin kehittyneet. Kallon ja kuonon ylälinjat ovat yhdensuuntaiset tai hieman eriävät.

OTSAPENGER: Hieman erottuva.

KIRSU: Suuri, sieraimet ovat hyvin avoimet. Sivusta katsottuna kirsu voi joskus ulottua pystysuoran huulilinjan etupuolelle. Kirsu on täysin pigmentoitunut ja sen väri sointuu karvapeitteeseen.

KUONO-OSA: Tyvestään vahva ja leveä, hieman kärkeä kohti kapeneva ja tylpän kartion muotoinen, nartuilla ei aivan yhtä leveä kuin uroksilla. Kuononselkä on suora tai hieman kupera.

HUULET: Ylähuuli peittää alahuulen, huulet eivät ole liian paksut eikä huulitasku liian voimakas. Huulten reunat ovat hyvin pigmentoituneet.

LEUAT / HAMPAAT / PARENTA: Leuat ovat vahvat ja yhtä pitkät. Täydellinen hampaisto ja leikkaava parenta, tasaparenta sallitaan.

SILMÄT: Suuret ja melko pyöreät, karvapeitteen värin mukaisesti hasselpähkinän tai tumman meripihkan väriset. Katse on ilmeikäs, lempeä ja älykäs. Silmäluomet ovat hyvin pigmentoituneet.

KORVAT: Keskipitkät, kurkun tasolle tai sen alapuolelle ulottuvat, tyvestään melko leveät ja silmien tasolle tai mieluiten hieman ylemmäksi kiinnittyneet. Korvat riippuvat luonnollisesti poskenmyötäisinä ja sileinä tai hieman sisäänpäin kiertyneinä.

KAULA: Ei liian pitkä; lihaksikas, ryhdikäs ja liittyy sulavasti lapoihin. Hieman löysää kaulanahkaa sallitaan.

RUNKO

YLÄLINJA: Suora ja hyvin kiinteä.

SÄKÄ: Selvästi erottuva.

SELKÄ: Kiinteä ja lihaksikas.

LANNE: Lyhyt, leveä, lihaksikas ja tiivis. Nartuilla lanne on hieman pitempi kuin uroksilla.

LANTIO: Pyöristynyt ja hieman viisto, lihakset ovat voimakkaat.

RINTAKEHÄ: Leveä, pitkä ja syvä, kyynärpäiden tasolle tai hieman niiden alapuolelle ulottuva. Rintalasta ulottuu mahdollisimman pitkälle taakse. Kylkiluut ovat selvästi kaareutuneet.

ALALINJA JA VATSA: Vatsaviiva on tasaisesti taaksepäin kohoava, kupeet litteät ja vain hieman kohoavat.

HÄNTÄ: Osa koirista syntyy hännättöminä. Hännälliset tulisi typistää hännän tyvestä. (Huom. Suomessa typistyskielto.) Häntä on hieman selkälinjan tasoa alemmaksi kiinnittynyt. Maissa, joissa typistys on lailla kielletty, hännän tulee koiran seistessä olla asennoltaan selkälinjan alapuolella.

RAAJAT

ETURAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Eturaajat ovat hyvin lihaksikkaat ja edestä katsoen suorat.

LAVAT: Viistot ja tiiviisti rintakehän myötäiset. Lihakset ovat kiinteät ja erottuvat.

OLKAVARRET: Melko pitkät ja lihaksikkaat.

KYYNÄRPÄÄT: Rungonmyötäiset, mutta eivät liian tiiviisti asettuneet, eivät ulko- eivätkä sisäkierteiset.

KYYNÄRVARRET: Suorat, lihaksikkaat ja vahvat olematta karkealuustoiset.

RANTEET: Vahvat.

VÄLIKÄMMENET: Kyynärvarsiin nähden vain hieman viistot.

KÄPÄLÄT: Rungon kanssa samalla linjalla, pyöreät tai lusikan muotoiset. Päkiät ovat lujat ja kestävät, varpaat tiiviisti yhdessä ja kaarevat, kynnet ovat vahvat.

TAKARAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Takaraajat ovat vahvaluustoiset, lihakset ovat selvästi erottuvat. Takaa katsottuna takaraajat ovat suorat ja yhdensuuntaiset

REIDET: Pitkät, lihaksikkaat ja alas ulottuvat.

POLVET: Voimakkaat ja hyvin kulmautuneet.

SÄÄRET: Lihaksikkaat ja suunnilleen reiden pituiset.

KINTEREET: Matalat, voimakkaat ja hyvin kulmautuneet.

VÄLIJALAT: Pystysuorat ja voimakkaat, eivät poikkea pystysuorasta linjasta.

KÄPÄLÄT: Kuten etukäpäliät.

LIIKKEET: Keskipitkä askel. Metsällä laukka on kestävä, tasapainoista ja joustavaa.

NAHKA: Joustava, ei liian ohut, poimuton.

KARVAPEITE

KARVA: Ohutta, tiivistä ja lyhyttä, selässä hieman karkeampaa ja joskus hieman pitempää. Pään ja korvien karvoitus on pehmeämpää ja lyhyempää.

VÄRI: Valkopohjainen, jossa pieniä ruskeita (ennen nimeltään viinin sakka) tai kellanruskeita (ennen persikankukka) pilkkuja kaikkine muunnoksineen. Korvat ovat yleensä samaa väriä kuin pohjaväri, pilkutusta enemmän tai vähemmän.

Vaalea kimo, joka on valkoisten ja värillisten karvojen sekoitus, on myös hyväksyttävä. Päässä ja rungossa hyväksytään vain pienikokoisia ja määrältään vähäisiä värillisiä laikkuja.

KOKO

SÄKÄKORKEUS: Urokset 51–57 cm

nartut 48–55 cm.

Yhden senttimetrin poikkeama ylös- tai alaspäin sallitaan.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

Yleisvaikutelma:

Pitkärunkoisuus

liian pitkät tai liikaa kiertyneet korvat.

VAKAVAT VIRHEET:

- raskasrakenteisuus tai kevyt luusto; karkea yleisvaikutelma.
- pään koko ei suhteessa runkoon
- teräväkärkinen tai suippo kuono-osa; liian raskaat, neliömäisen kuonolinjan muodostavat huulet
- liian vaaleat silmät
- liian suuret värilliset laikut karvapeitteessä; liiallinen pään laikutus
- rotumääritelmän antaman säkäkorkeuden ylitys tai alitus +/- 2 cm.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

- aggressiivisuus tai pelokkuus
- leikkaavat kallon ja kuonon ylälinjat; selvästi kyömy kuononselkä
- ylä- tai alapurenta, jolloin etuhammasrivit eivät kosketa toisiaan
- epätasainen etuhammasrivi
- sisäänpäin kääntynyt rintalastan takaosa
- takaraajojen kannukset tai niiden poistoarvet
- vähäinenkin mustan värin esiintyminen karvapeitteessä tai kirsussa
- pitkä ja karkea karva
- täysin valkoinen karvapeite; mikä tahansa väri, jota ei mainita rotumääritelmässä
- rotumääritelmän antaman säkäkorkeuden ylitys tai alitus +/- 3 cm.

Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen ovat hylkääviä virheitä.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

5. Yhteenvedo aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutumisesta

Rodun ensimmäisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi on 2013-2017. Rodun ensimmäinen PEVISA-ohjelma tuli myös voimaan 2013. Rotukohtaiset vaatimukset periaatteessa rajaavat pois jalostuksesta Suomeen rekisteröidyt koirat, joilla ei ole lonkkakuvauslausuntoa sekä yksilöt, joilla on vähintään 21 jälkeläistä. Vain yhdellä koiralla täyttyy enimmäisjälkeläismäärä ja lonkkakuvauslausuntovaatimus ei käytännössä rajaa koiria pois jalostuksesta, jos lausunto hankitaan ennen astutusta.

Lausuntovaatimus on lisännyt koirien lonkkien kuvaamista ja vaatimuksen vaikutuksia seurataan. Jalostukseen käytetyistä koirista ennen PEVISA-ohjelmaa tervelonkkaisia oli 30% ja ohjelman aikana hieman korkeampi 40%. Tilanne on kuitenkin siten parantunut, että A-C-lonkkaisia oli ennen PEVISA-ohjelmaa 50% koirista ja nykyisin 90%. Näin ollen D-lonkkaisten ja kuvaamattomien (ulkomaalaisten koirien poikkeuslupa) käyttö jalostukseen on selvästi vähentynyt.

Taulukko 8. Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin – suunnitelman toteutus

Mahdollisuus	Uhka	Suositeltavat toimenpiteet	Toteutus
<p>Parempi metsästyksellisyys ja tasaisemmat käyttöominaisuudet.</p>	<p>Rodun käyttöominaisuudet heikkenevät.</p>	<p>Koirat myydään metsästäviin koteihin ja jalostukseen pyritään valikoimaan metsästyksellisesti lahjakkaat, kokeissa testatut koirat.</p>	<p>Yhdistelmien suunnittelussa on huomioitu käyttöominaisuudet ja pennut on myyty ensisijaisesti metsästäviin koteihin. Kokeisiin on osallistuttu kiitettävästi, mutta jalostukseen käytettäviä koiria olisi hyvä arvioittaa rodunomaisessa käyttökokeessa enemmän.</p>
<p>Terveiden koirien osuus kasvaa.</p>	<p>Sairaudet lisääntyvät.</p>	<p>Kannustetaan kasvattajia sekä harrastajia ilmoittamaan sairauksista ja hyödynnetään tietoa jalostuksessa. Lisäksi jalostukseen käytettävien koirien lonkkakuvauksesta tulisi pakollista sekä sille asetettaisiin sopiva raja-arvo, joka ei kuitenkaan rajoittaisi kohtuuttomasti rodun geenipohjaa.</p>	<p>Rodulla on PEVISA-ohjelma vuodesta 2013 alkaen, mikä on lisännyt huomattavasti jalostukseen käytettävien koirien lonkkakuvauslausuntojen määrää. Raja-arvoa ei asetettu, jotta jalostuspohjaa ei rajoitettaisi liikaa. Jalostuksessa tulisi käyttää enemmän tervelonkkaisia yksilöitä.</p>
<p>Geneettinen monimuotoisuus laajenee.</p>	<p>Kannan sisäinen sukusiitosaste nousee korkeaksi tai pentueiden sukusiitosasteet nousevat tasolle, jossa ne haittaavat rodun terveyttä ja lisääntymistä.</p>	<p>Vältetään yksittäisten urosten liiallista käyttöä eli ns. matadorijalostusta. Pyritään pitämään sukusiitosaste matalana, valikoimaan urokset tarvittaessa ulkomailta sekä lisätään tuontikoirien määrää.</p>	<p>Rodulla on PEVISA-ohjelmassa rajoitus enimmäisjälkeläismäärästä. Populaation geenipohjaa tulisi kuitenkin laajentaa. Rodun jalostuspohjassa korostuu edelleen muutama yksilö. Tilanteen parantamiseksi tuontikoirien määrää on lisätty viime vuosina ja ulkomaisiakin koiria on käytetty jalostukseen.</p>

6. Jalostuksen tavoitteet ja toteutus

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Bourbonnais'nseisoojaa pyritään pitämään jalostuksella elinvoimaisena ja terveenä metsästyskoirarotuna. Kanakoirana sen tulee kyetä sopivan itsenäiseen, luontaiseen työskentelyyn vaihtelevissa maastoissa ja samanaikaisesti pitämään yhteyttä ohjaajaansa sekä olla kuuliainen ja rehellinen työkoira. Metsästyksen lisäksi rotu tulee säilyttää miellyttävänä kotikoirana ja vaalia luonneominaisuuksia, jotka mahdollistavat tasapainoisen arkielämän. Lonkkaniveldysplasiaa tulee vastustaa. Lisääntymisen ongelmia pyydetään raportoimaan ja seuraamaan. Osa-alueeseen ovat vaikuttaneet ulkomaisten urosten käyttö ja keinosiemennykset. Näin ollen tilanteeseen on odotettavissa muutos suositeltavampaan suuntaan kotimaisen jalostuspohjan kasvaessa. Populaatiota ja rodun jalostuspohjan monimuotoisuutta pyritään lisäämään ja yksittäisten koirien jälkeläisosuutta populaatiosta vähentämään. Rodun harrastajia kannustetaan keräämään koiristaan terveys-, koe- ja näyttelytuloksia auttamaan kasvattajia jalostusvalinnoissaan sekä tarjoamaan rodusta kiinnostuneille tietoa. Rakenne pyritään säilyttämään rotumääritelmän mukaisena – rodunomaisena, terveenä ja käyttötarkoitusta tukevana.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Jalostukseen tulisi pyrkiä käyttämään avoimia ja ystävällisiä koiria ja vähentämään näin rodussa esiintyvää varauksellisuutta. Luonteet pyritään säilyttämään lempeinä. Pehmeitä yksilöitä ei tulisi yhdistää keskenään ja voisi olla hyödyllistä lisätä kovempien yksilöiden käyttöä liiallisen pehmeiden vähentämiseksi. Tämän voidaan olettaa luonnekyselyn perusteella vähentävän ääniherkkien, pelokkaiden ja varauksellisten yksilöiden määrää. Sopiva pehmeys, kiintymys omistajaan ja vahva miellyttämisenhalu pyritään säilyttämään. Eroahdistusta ei voitu yhdistää muihin luonneominaisuuksiin kyselyn perusteella, vaan se olisi hyvä ottaa huomioon itsenäisenä ominaisuutena yhdistelmiä suunniteltaessa ja pyrkiä vähentämään taipumuksen esiintyvyyttä. Arkoja tai aggressiivisia koiria ei tule käyttää jalostukseen.

Bourbonnais'nseisoojille olisi suositeltavaa etsiä metsästävätkodit, jotta koirilla olisi mahdollisuus kartuttaa metsästyskokemusta ja saada sopiva koulutus käyttötarkoitusta varten. Näin on myös mahdollista arvioida jalostukseen käytettävien koirien sekä niiden sukulaisten käyttöominaisuuksia ja säilyttää rodun vahva riistavietti ja luontaiset käyttöominaisuudet. Harrastajia tulisi kannustaa osallistumaan kanakoirien erikoiskokeisiin ja jalostuksessa olisi hyvä suosia kokeissa keskimääräistä paremmiksi todettuja yksilöitä.

Lonkkaniveldysplasiaa tulee vastustaa. Rodulle on saatu edellisen jalostusentavoiteohjelman jälkeen PEVISA-ohjelma, mikä on edistänyt lonkkaniveldysplasian vastustamista tiedon lisääntymisen kautta. Jalostukseen tulisi valita pääsääntöisesti tervelonkkaisia yksilöitä ja rajata sairaiden käyttö vain poikkeustapauksiin ja lieviin taudinkuviin. On suositeltavaa kuvauttaa myös kyynärnivelet lonkkanivelkuvauksen yhteydessä. Muissa sairauksissa tulisi pyrkiä käyttämään terveitä ja oireettomia yksilöitä. Kahta töpöhäntäistä ei saa yhdistää, koska rodussa ominaisuuden taustalla on T-Box geenimutaatio.

On ilahduttavaa, että rodun edustajia on tuotu Suomeen useista eri maista ja suvuista viime vuosina. On hyvä huomioida, että Suomessa 70% rodun kannasta on yhden uroksen 1. tai 2. polven

jälkeläisiä sekä vastaava luku jakautuu kahdelle nartulle. Rodun geenipohjaa olisi hyödyllistä kasvattaa käyttämällä eri sukuisia, jalostukseen sopivia yksilöitä monipuolisesti. Sukusiitosaste suositellaan pidettävän alle 6,25% Suomen Kennelliiton suosituksen mukaisesti. PEVISA-ohjelmassa yhden koiran enimmäisjälkeläismääräksi on asetettu 21 siten, että viimeinen, rajan ylittävä pentue rekisteröidään kuitenkin kokonaisuudessaan.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Jalostuksen tavoiteohjelman toteutumista seurataan vuosittain Saksanseisojakerhon vuosikokouksen yhteydessä pidettävässä roturyhmäkokouksessa. Tilaisuudessa keskustellaan rodun jalostusneuvojan laatiman vuosikertomuksen pohjalta rodun tilanteesta ja siihen liittyvistä asioista. Lisäksi Saksanseisoja-lehdessä sekä Saksanseisojakerhon internet sivuilla tiedotetaan terveystilanteesta, koe- ja näyttelytuloksista ja muista rotuun liittyvistä asioista.

Rotujärjestö pyrkii jakamaan rodun harrastajille tietoa rodussa kulloinkin esiintyvistä ongelmista. On kuitenkin huomattava, että tämän mahdollistamiseksi tulisi kasvattajien ja koirien omistajien ilmoittaa jalostusneuvolle todetuista sairauksista tai luonneongelmista.

6.4. Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Taulukko 9. Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin – lisäys 2018

Mahdollisuus	Uhka	Suosittelvat toimenpiteet
Rodun luonteen ominaispiirteet säilytetään ja luonneongelmat vähenevät.	Varauksellisuus, pelokkuus, ääniherkkyys tai eroahdistus lisääntyvät.	Pyritään valitsemaan jalostukseen avoimia ja ystävällisiä koiria, jotka ovat rodulle tyypillisesti lempeitä, sopivasti pehmeitä ja yhteistyöhaluisia. Vältetään liiallista pehmeyttä ja kahden pehmeän koiran yhdistelmiä. Otetaan huomioon taipumus eroahdistukseen. Rajataan pelokkaat ja aggressiiviset koirat pois jalostuksesta.
Rotu lisääntyy luonnollisesti.	Steriliteetti, astumisongelmat tai synnytysvaikeudet lisääntyvät.	Pyritään suosimaan luonnollista astumista. Ei käytetä keinosiemennystä tilanteissa, joissa koira on kykenemätön lisääntymään luonnollisesti. Ei käytetä uudelleen jalostukseen sellaista koiraa, joka ei ole pystynyt synnyttämään tavallista pentuetta normaalisti.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Kasvatustyössä tulisi pyrkiä rodun keskitasoa parempaan tulokseen. Geenipohjan kannalta on tärkeää käyttää jalostukseen monipuolisesti rodun. Vuosittain kootaan tilastoja, joilla seurataan rodun kehityksen suuntaa. Vuosikokouksen yhteydessä pidettävässä roturyhmän kokouksessa

jäsenille tiedotetaan rodun tilasta ja kehityksen suunnasta. Rodun tuloksia voi seurata myös Suomen Kennelliiton jalostustietokannasta sekä Saksanseisojakerho ry:n julkaisuista ja tietokannasta. JTO pyritään päivittämään enintään viiden vuoden välein, jolloin tarkastetaan myös tarkemmin rodun tilanne sekä arvioidaan PEVISA-ohjelman vaatimukset. Vuonna 2017 rodulle laadittiin luonnekysely, joka tullaan toistamaan seuraavan JTO:n päivityksen yhteydessä rodun luonteiden kehityksen arvioimiseksi. Lonkkaniveldysplasian lausuntovaatimuksen riittävyttä seurataan.

7. Lähteet:

Luonnetesti: <https://www.kennelliitto.fi/koiraharrastukset/kokeet-ja-kilpailut/luonnetesti>
Lappalainen Anu: Koiran lonkkanivelen kasvuhäiriö, www.kennelliitto.fi
Mäki Katariina: Sukusiitos, www.kennelliitto.fi
North American Versatile Hunting Dog Association (NAVHDA), www.navhda.org
Saksanseisojakerho ry:n tietokanta, www.saksanseisojakerho.fi
Comte Michael, www.braquedubourbonnais.info
Kuck Lonn: Breed History, www.elkrunkennels.com
Suomen Kennelliitto ry: Merleväri ja töpöhäntä jalostuksessa, www.kennelliitto.fi
Genoscooper Oy: Töpöhäntägeenitesti, www.genoscooper.com
Bourbonnais'nseisojan rotumääritelmä:
https://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/attachments/rotumaaritelmat/fci_7/bourbonnaisnseisoj_a332.pdf
KAER-säännöt: <https://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/kaersaannot1610.pdf>
Koiranet jalostustietojärjestelmä bourbonnais'nseisoja:
<https://jalostus.kennelliitto.fi/frmEtusivu.aspx?R=179>